

**REGULERINGSFORSLAG TIL
OFFENTLIG ETTERSYN**

Fagnotat

Vår referanse: PLAN-2023/15142-36
Saksbehandler: Hilde Hovland Erstad
Dato: 12.09.2025

**Forslag til mindre endring – offentlig ettersyn.
Mindre endring av kommunedelplan for Bergenhus, KDP Sentrum
(arealplan-ID 15780000).**

Hva saken gjelder

Byrådet har bestilt mindre endring av bestemmelsen i KDP Sentrum som regulerer krav til fri gangsone ved leie av offentlig gategrunn til salg- og serveringsareal (sak 1057/24, møte 14.03.2024). Gjeldende bestemmelse åpner for at slik aktivitet kan foregå i 1 meters bredde langs husfasade, dersom det er 3 m fri fotgjengerbredde tilgjengelig utenfor salgsarealet, og det ikke er andre hensyn knyttet til varelevering, kollektivholdeplass eller allment tilgjengelig oppholdsarealer som må prioriteres.

Fagetaten har utarbeidet et forslag til ny bestemmelse med utgangspunkt i hovedintensjonen for KDP Sentrum, om at det skal være tilstrekkelig fri bredde for fotgjengere på torg, i gågater og på fortau. I april ble fagetaten bedt om å vurdere et alternativ med et generelt krav om 2 meter minste gangbredde i hele planområdet. Denne saken fremmes med to alternative forslag.

Alternativ 1 innebærer å dele planområdet i tre soner, og gi bestemmelser med ulike minimumskrav til fri fotgjengerbredde for hver sone. Forslaget er vurdert å ivareta alle interessenter, gi forutsigbarhet for aktørene og økt mulighet for å utnytte byrom til flere funksjoner.

Forslaget legger til grunn en dimensjonering av minste gangbredde i de ulike sonene slik:

Sone 1	Sone 2	Sone 3
To voksne personer må kunne passere to andre.	To personer må kunne passere én annen.	En person kan passere en annen, inkl. førerhund.

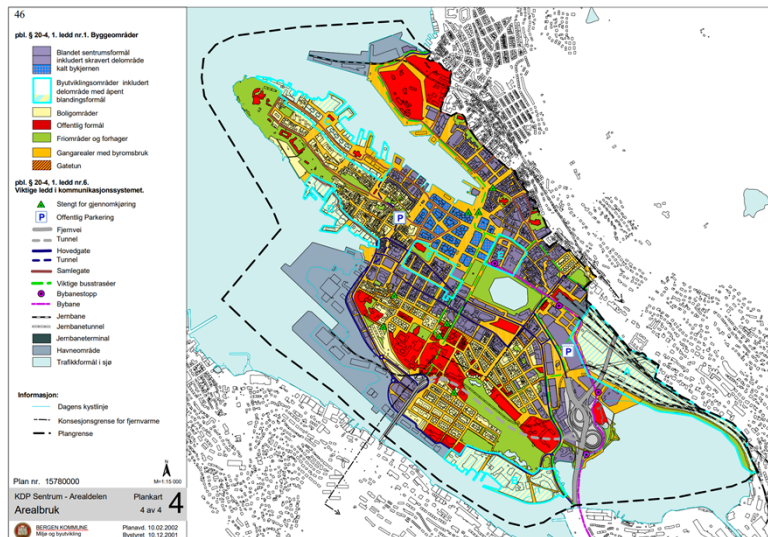
Alternativ 2 innebærer å senke minimumskravet til gangsone i hele planområdet, fra 3 til 2 meter.

Begge forslag innebærer at bredden på utleieareal langs husvegg ikke begrenses, bortsett fra behovet for gangsoner og nødvendig logistikkareal. Begge forslag viderefører rammene for frittstående uteservering i byrom. Det må gjøres egne vurderinger av større byrom, som bl.a. skal sikre allmenne oppholdsarealer.

Fagetaten anbefaler alternativ 1, forslag om sonedeling.

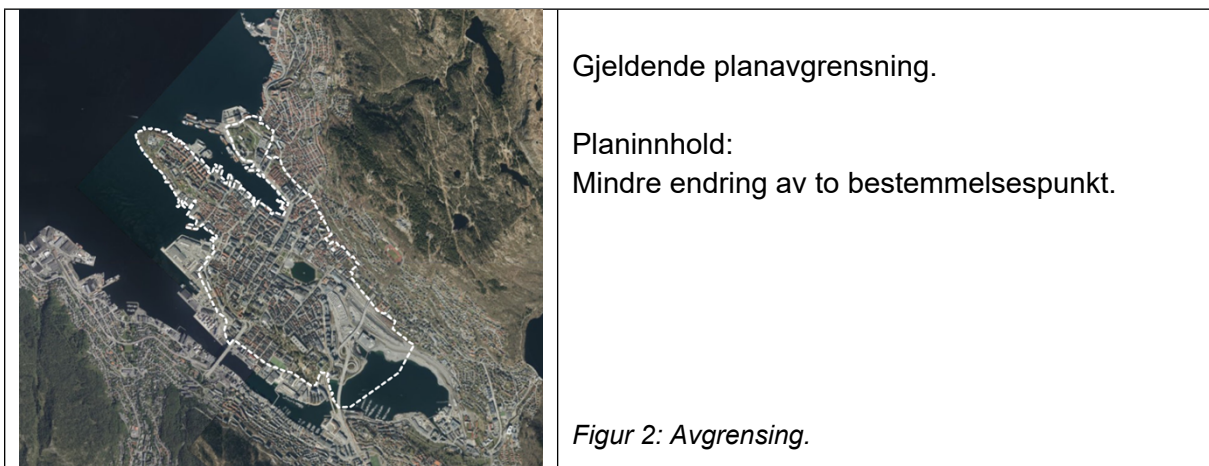
Saken behandles som en mindre endring av gjeldende kommunedelplan, i tråd med plan- og bygningsloven § 11-17. Endringsforslaget kan dermed ikke bryte med hovedintensjoner for planen, men søker å ivareta interesser som er nødvendig for å sikre en god by for alle.

En mindre endring av en gjeldende plan følger ikke de samme reglene etter pbl. som utarbeiding av ny plan. Ettersom saken påvirker svært mange, både privatpersoner, næringsaktører og offentlige etater, er det ved oppstart skissert at saken følger medvirkningsløp som for en ordinær plansak. Forslag til ny bestemmelse vil bli lagt ut på høring og offentlig ettersyn.

Figur 1: Plankart for KDP Sentrum.

Havneområder og strandsone mot Solheimsviken inngår i nyere kommunedelplaner og er derfor ikke lenger del av KDP Sentrum. Se ny avgrensning under.

SAKSUTREDNING

Hva saken gjelder	1
Bakgrunn	3
Premisser.....	3
Prosess.....	6
Dagens bestemmelse	7
Forslag til endring: Felles for begge alternativ.....	8
Alternativ 1: Forslag om sonedeling	11
Alternativ 2: Forslag om 2 meter minimumskrav i hele planområdet.....	21
Konsekvenser av endringsforslagene.....	23
Fagetatens anbefaling	27
Forslag til vedtak.....	28
Vedlegg:.....	28

Bakgrunn

Bergen kommune leier ut offentlig gategrunn til næringsbruk, bl.a. uteservering. Vestland fylkeskommune har meldt at deler av utleievirksomheten går på tvers av regler gitt i KDP Sentrum, og at dispensasjonspraksis som ble etablert under koronapandemien ikke ser ut til å være i tråd med plan- og bygningslovens rammer. Byrådet har vedtatt oppstart av planarbeid for å endre bestemmelsen, og beskriver et ønske om mer forutsigbarhet for næringslivet, men samtidig å ivareta de myke trafikantenes interesser.

Dagens bestemmelser til KDP Sentrum sier at gatesalg og uteservering kan tillates langs fasade der minimum 3 meter gangsone og nødvendig areal til bl.a. varelevering og kollektivholdeplass er ivaretatt. Denne saken har et forslag til mindre endring av den aktuelle bestemmelsen: pkt. 6.2 og 6.3.

Premisser

Det er flere forhold som har ligget til grunn for arbeid med forslag til en ny bestemmelse. Her følger en kort gjennomgang av de viktigste.

Arealknapphet

Areal er et begrenset gode. I den tette byen er det viktig at alle arealer blir brukt på best mulig måte, oftest med flere funksjoner og høyt brukstrykk. Da blir det plass til mer av det en ønsker seg, innen bærekraftige rammer.

Byrommene er avgjørende for byen. De sikrer forsyning og forflytning, og er samtidig viktige møteplasser og oppholdsarealer i en attraktiv by.

Forutsigbarhet

KDP Sentrum er en omfattende plan, der ulike interesser er grundig gjennomgått og vektet. Planen balanserer hensyn om å styrke bysentrum, ivareta kulturhistoriske interesser og å sikre næringsaktører, innbyggere og gjester sine ulike og samsvarende interesser i byområdet. Mennesker, til fots, utgjør hovedaktøren i det levende urbane miljøet i byrommene.

Et entydig regelverk som står seg over tid, vil gi best mulig likebehandling mellom aktører som kan innrette seg etter de forutsetningene som er presentert. For forretningsaktørene innebærer det at de kan forvente at både samarbeidsparter og konkurrenter følger et felles og kjent rammeverk.

For mange næringslivsaktører er forutsigbare forvaltningsregler fra det offentlige viktigere enn fleksibilitet. Særlig gjelder det for summen av aktører i et mulig avgrenset marked. Forutsigbarhet og fleksibilitet er til dels motstridende størrelser.

Forvaltning

Bestemmelsen til KDP sentrum ligger til grunn for saksbehandling av søknad om uteservering. Store soner med felles regler kan gi utslag som oppleves underlige. Et svært detaljert plangrunnlag med egne krav for hver enkelt gate, ville gi tydelige rammer som var enkle å forstå og bruke. Men å lage slike regler krever et svært omfattende arbeidet, i realiteten på detaljplannivå for hele KDP-området. En måtte òg lagt til grunn detaljer i veg- og transportsystemet, og i bygningsinnhold, som det ikke er ønskelig å låse.

For en effektiv søknadsprosess, er det nyttig å begrense dokumentasjonsbehovet til hver enkelt søknad. Krav om fotgjengertellinger eller dokumentasjon av bevegelsesmønstre er urimelig å pålegge søker. Det er svært ressurskrevende å dokumentere på en metodisk holdbar måte. Vestland fylkeskommune sitt prøveprosjekt med bruk av ny KI-teknologi viser at økt kunnskap om nødvendige trengselssituasjoner, trafikkfarlige fotgjengerområder og generelt fotgjengerbehov trolig er mer tilgjengelig om noen år. Da vil det offentlige forhåpentlig kunne dele sikker og entydig trafikkinformasjon også om fotgjengere.

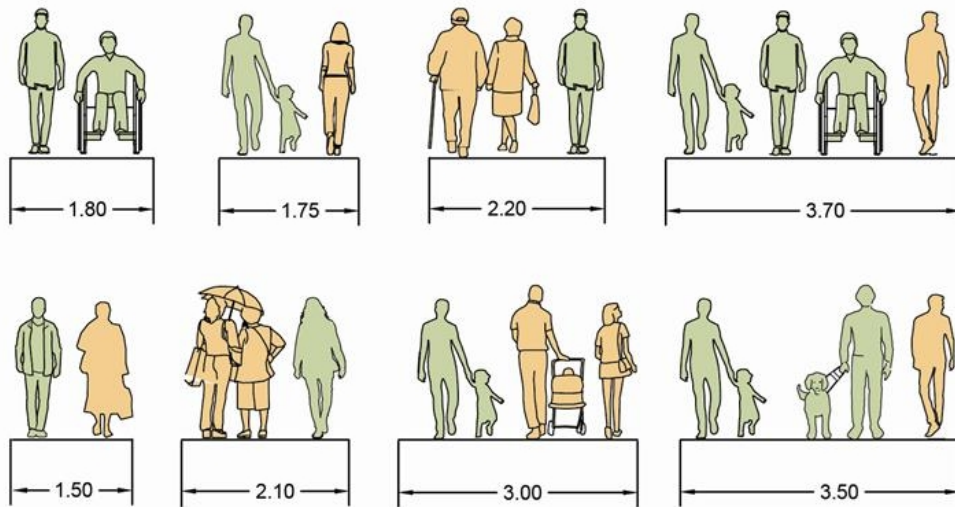
Fotgjengerbehov: fremkommelighet for alle og attraktivitet

For å arbeide med endringer i bestemmelser om fotgjengerkvalitetene, blir det nødvendig å klargjøre hvilke behov fotgjengere har. Det skal ivareta lovkrav om et likeverdig samfunn med fremkommelighet for alle, men også sikre nødvendig fremkommelighet for tilstrekkelig mange.

I det meste av sentrum er det god fremkommelighet for fotgjengere, og det kvaliteten i tilbudet som er avgjørende for opplevelsen til brukerne. Fotgjengere beveger seg ofte i grupper, og begrenset areal til gangsoner styrer i hvilken grad folk kan gå fritt i sine grupper også når de skal passere andre fotgjengere. Begrenset plass påvirker attraktiviteten.

Fotgjengere kommer i ulike former og størrelser, med stor variasjon i hastighet, smidighet og evne til å tolke trafikkbildet. Å ta hensyn til denne variasjonen er lovpålagt blant annet

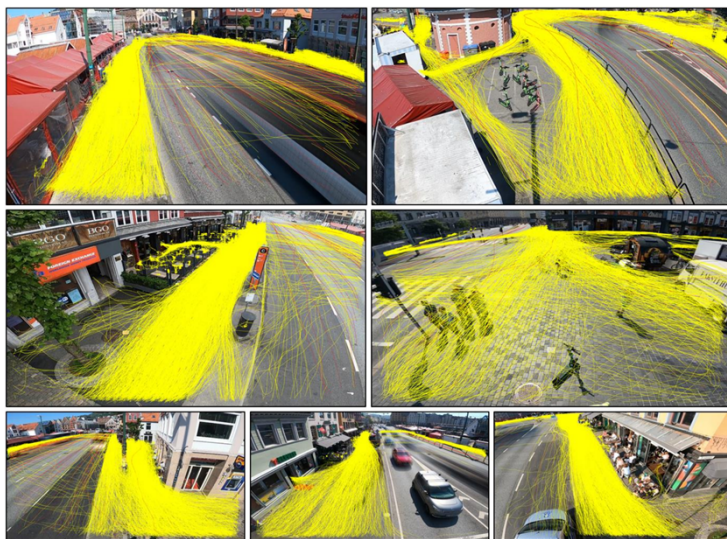
gjennom likestillings- og diskrimineringsloven.

Figur 3: Figuren viser hverdagssituasjoner og hvilke bredder de minimum krever. Gule og grønne figurer illustrerer personer som beveger seg i ulike retninger.

Hvilke arealer som er tilstrekkelig i den enkelte situasjon, avhenger både av trafikkvolumet i gangsonen, funksjoner i bygg langs fortau og trafikkvolum og hastighet i tilleggende kjørearealer.

I sitt arbeid med [adferdsanalyse for myke trafikanter](#) (2023) har Vestland fylkeskommune (VLFK) registrert fotgjengertrafikk i Bergen sentrum. De har talt antall, variasjoner gjennom døgnet, og gjort adferdsanalyser blant annet på hvordan fotgjengere går ut i kjørebane. Arbeidet var relativt avgrenset i tid og rom, men viste at det er strekninger i byen med så store fotgjengervolum at 3 m fri bredde ikke er tilstrekkelig til å sikre god fremkommelighet og/eller nødvendig trafiksikkerhet. Samtidig tyder arbeidet på at denne problemstillingen er geografisk avgrenset.

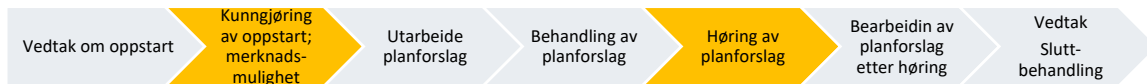

Figur 4: Figur fra VLFKs rapport: Resultatplott fra GoodVision for alle opptakspunkter i delområde 2. Gule linjer er gående, og røde linjer er syklende.

Les mer om fotgjengerbehov i vedlegg 3.

Prosess

Endring av bestemmelsen for KDP sentrum går som en «mindre endring». En eventuell endring kan ikke tilsidesette hensikt og innholdet i planen i vesentlig grad. Fordi den aktuelle bestemmelsen berører svært mange brukere i byen, er det viktig at ulike grupper gis anledning til å komme med innspill til forslaget. Det er derfor besluttet at arbeidet vil følge ordinær medvirkningsprosess for planarbeid.

Figur 5. Figuren viser prosessen. De gule delene er faser hvor det er åpning for at alle kan komme med merknader og innspill, først til oppstart av saken, og deretter til et konkret forslag.

En offentlig høring av planforslag vil sikre en god prosess videre til vedtak. Det gir berørte parter mulighet til innspill. Fagetaten anbefaler at høringsperioden inkluderer direkte dialog med sentrale aktører, deriblant fylkeskommunen. Dersom saken skal håndteres i politisk organ i fylket, må en påregne at fylket får noe forlenget frist for å sikre nødvendig saksgang hos dem.

Under kapittel om konsekvenser, er det listet opp relevante spørsmål som høringen kan bidra til å belyse.

Innspill til oppstart

Oppstart av planarbeidet ble vedtatt 14.03.24 og kunngjort 06.04.24, med en måned frist for å komme med innspill. Høringen ble kunngjort i kommunetorget i avis og på nett. Offentlige høringsinstanser, samt velforeninger, interesseorganisasjoner og foreldretvalg ved skolene i planområdet ble tilskrevet direkte. Det kom inn 15 merknader til oppstart, som er oppsummert og kommentert i vedlegg 2.

I forbindelse med kunngjøring av oppstart ble det holdt informasjonsinnlegg på møter i kommunale råd, og det ble gjennomført samtaler med Vestland fylkeskommune, Bergen næringsråd og Bergen sentrum AS. Det er også gjennomført interne møter med Bymiljøetaten. Innspill og diskusjoner er brukt gjennom utarbeidingen av forslag til planendring.

Fra merknadene går det frem at fremkommelighet og inkludering er viktige moment i saken. Det gjelder òg attraktivitet for fotgjengerne for å sikre hensiktsmessig transportmiddel-fordeling. Flere merknader peker på at aktivitet i byen er positivt for alle brukere.

En del merknader har innspill knyttet til utforming av uteservering, eller andre tilgrensende tema som ikke direkte blir håndtert av dette planarbeidet. Fagetaten foreslår at disse sendes videre til Bymiljøetaten til en eventuell revisjon av retningslinjer for uteservering.

Dagens bestemmelse

Gjeldende bestemmelser om fotgjengerbredder og uteservering i KDP Sentrum ligger i pkt. 6.2 og 6.3. Gjeldende bestemmelse, samt pkt. 6 *Gangareal med byromsbruk* er vist under:

6 Gangareal med byromsbruk

Ved endring og opparbeidelse av gangareal med byromsbruk, skal utformingen bedre byrommenes funksjon som sosial og kulturell arena, handelsareal og oppholdsrom.

Arealet i byrommene skal i størst mulig grad utformes for integrert gatebruk med alle trafikantgrupper, og det er et mål å etablere et lavt fartsnivå og et hensynsfullt adferdsmønster i sentrum.

Akseptabel fremkommelighet for utrykningskjøretøy, kollektivtrafikk, varelevering, taxikjøring, nødvendig adkomsttrafikk, syklist og fotgjengere må sikres.

Arealer forbeholdt kjørende trafikk og parkering skal reduseres.

En større andel av de sentrale byrommene skal utformes for aktiviteter for barn og unge.

Viktige handelsstrøk og rekreasjonsforbindelser mellom parker og grøntdrag skal ha tydelig sammenheng, romslighet for gående og kvalitet i materialbruk.

Hele strandlinjen i sentrum skal ha god offentlig tilgjengelighet, god utforming og oppholdskvalitet, der dette er mulig.

6.2 Fotgjengerstandard

Det skal være tilstrekkelig fri bredde for fotgjengere på torg, i gågater og på fortau, minimum 3 m der dette fysisk og funksjonelt kan gjennomføres. Ganglinjer skal fortrinnsvis videreføres uten sideforskyvning der gangfelt krysser kjøreareal. Todelt kryssing via refuge skal unngås. Trafikklys bør unngås. Gangfelt bør være opphøyet. Alle fortau bør utføres i kjørestærkt dekke.

Innkjørsler over fortau skal være i plan med fortauet og ha samme materiale. Renner for takvann, lyskasser og andre inngrep i fortausdekket skal ikke redusere fremkommeligheten for gående. Pullerter, skilt, parkometer og installasjoner som ikke retter seg mot fotgjengerne bør ikke plasseres på fortau, og uansett ikke i ganglinjene. Sykkelstativ må vurderes arealmessig og estetisk i forhold til fotgjengerarealene.

6.3 Gatesalg og uteservering

Butikker og serveringssteder gis mulighet for gatesalg og uteservering i inn til 1 meters bredde langs fasade dersom krav om fri fotgjengerarealbredde på min. 3 meter, og eventuelt areal for holdeplass, varelevering og andre prioriterte aktiviteter er ivaretatt.

Frittstående gatesalg og større serveringsareal kan tillates der alle overordnede krav til fotgjengerbredde, salgsareal langs fasade, sykkelareal, kollektivtraseer og holdeplasser, varelevering, bilfremkommelighet, utrykning og nødvendig parkering, lokalt oppholdsareal og viktige visuelle og kulturhistoriske sammenhenger er ivaretatt.

All møblering skal plasseres direkte på bygulvet. Oppbygde plattinger, faste overbygninger eller rammeverk, balkonger eller lignende tillates ikke. Midlertidige podier, kan i spesielle tilfeller tillates utplassert i maksimalt 1 uke.

Alle elementer knyttet til gatesalg og uteservering, også gjerder, skal ryddes bort etter stengetid, lagring i gaten er ikke tillatt. Støyende innretninger som musikkanlegg ol. tillates ikke.

[Lenke til gjeldende bestemmelser](#)

Forslag til endring: Felles for begge alternativ

Breddebegrensning

Gjeldende bestemmelsen peker mot at gatesalg og uteservering er et bylivselement som kommer som et tilskudd til innhold inne i byggene. Den gir en begrensning på «inn til 1 meters bredde» for uteservering og salg langs fasade. Fagetaten foreslår å fjerne denne begrensningen.

Byrådet ønsker å legge til rette for mer serveringsareal. Servering i 1 meters bredde åpner for en enkel stolrekke eller evt. små bord med stoler. Å fjerne breddebegrensningen og derved legge til rette for at flere uteserveringer kan ha større bord, eller flere i bredden, gir et annet preg på byrommet og noe annen bruk av serveringsarealet. Det er vurdert at dette ikke har særlige negative konsekvenser for opplevelsen av byrommene, men vil være positivt for næringsaktørene, i tråd med bestillingen om endring. Det er uansett få steder med plass til veldig bred uteservering som samtidig har nødvendig areal til gangsoner og kjøreareal.

Planforslaget innebærer at breddebegrensningen på 1 m uteservering tas bort. Å tilby offentlig grunn til leie for uteservering må likevel være underordnet hensynet til myke trafikanter, ivaretatt med krav om minste gangbredder i de ulike sonene.

Der byrommene har fortau, er det nødvendig å ivareta fotgjengerbreddene på fortauet.

På bildet til høyre ser vi hvordan fotgjengere ledes inn til et fortau med rullevennlig dekke. Nedre Korskirkeallmenning har brostein lagt etter tidstypisk metode, med redusert attraktivitet for fotgjengerne. Fortauet er bygget for fotgjengerne, og det er viktig å opprettholde gangsoner der med tilstrekkelig fremkommelighet, mens resterende areal inntil fasade kan leies ut. Det kan også være grunnlag for ytterligere uteservering som frittstående løsning på utsiden av gangsonen.

Figur 6. Rullevennlig gangsoner på Nedre Korskirkeallmenning.

Figur 7. Gangsonene på hver side av Nedre Korskirkeallmenning er tilrettelagt for fotgjengere med alle typer funksjonsnivå.

Frittstående uteservering i byrom

I de større byrommene er det aktuelt med større, frittstående uteservering. Dette er serveringsarealer som ikke ligger inntil husvegg/fasade, men står for seg selv, gjerne litt større serveringsarealer. Det er ikke foreslått endringer i den delen av bestemmelsene som regulerer frittstående uteserveringer i byrommene. Gjeldende bestemmelser, i pkt. 6.3, sier:

Frittstående gatesalg og større serveringsareal kan tillates der alle overordnede krav til fotgjengerbredde, salgsareal langs fasade, sykkelareal, kollektivtraseer og holdeplasser, varelevering, bilfremkommerlighet, utrykning og nødvendig parkering, lokalt oppholdsareal og viktige visuelle og kulturhistoriske sammenhenger er ivaretatt.

I slike tilfeller er det altså flere hensyn som må vurderes, bl.a. allment tilgjengelige oppholdsarealer, arkitektur og byform samt kulturminneverdier og trafikale forhold.

Ved denne type uteservering ligger gangsonen mellom bygning og uteservering, og endringer i pkt. 6.2 vil gi grunnlag for vurderingen av «overordnede krav til fotgjengerbredde». For byrommene utgjør bredden av gangsonen en veldig liten del av arealet, og det er i første rekke andre vurderinger som har betydning for et eventuelt utleie til salgsareal i byrom.

Byrommene i Bergen er forskjellige. De er i varierende grad storslagne, samlende, pene, historiefortellende, aktive, tilrettelagte, tilgjengelige, koselige og eksponerte.

For mange av dem er servering et viktig tilskudd til opplevelsen av rommet, for andre kan det bli det, mens for noen blir serveringsarealer et hinder som fortrenger andre, viktigere funksjoner. Dette må vurderes i enkeltsaker, i tråd med gjeldende bestemmelse.

Figur 8. På Torgallmenning er det stor aktivitet gjennom store deler av døgnet, og behov for gangforbindelser i mange retninger.

Figur 9. Allmenne sitteplasser i trapp og på monument.

Sjømannsmonumentet, som vi ser i bildet på figur 9, er en viktig møteplass i byen, og fungerer som en allmenn tilgjengelig sitteplass på Torgallmenningen.

Figur 10. Vågsallmenningen har flere frittstående uteserveringer. I midten ligger et område som er i bruk som allment oppholdsareal.

Uteservering er ett av flere moment for å sikre godt byliv. Det er nødvendig at ikke all plass i byrommene brukes til uteservering, men at det også er plass til andre funksjoner. Denne vurderingen må gjøres for hvert byrom, slik bestemmelsen sikrer. Da kan en også ta særlige hensyn til politiske føringer for ulike områder. I Vågsbunnen har det vært et klart politisk ønske om å ta byrommene i bruk til aktiviteter som bidrar til å motvirke den åpne russescenen som utviklet seg der. Bestemmelsene i KPD sentrum er, hverken med dagens utforming eller nytt forslag, til hinder for slik aktivitet. For at uteservering kan bli et nyttig bylivstilskudd, er en i første rekke avhengig av aktører som ønsker å betjene denne funksjonen, dernest gode og praktiske utformingsløsninger.

Alternativ 1: Forslag om sonedeling

Sonedeling

Endringsforslaget skal sikre en tydelig bestemmelse som står seg over tid, for å gi forutsigbarhet. Bestemmelsen skal ivareta nødvendige kvaliteter ved byen i form av fotgjengerattraktivitet, tilgjengelighet for alle og inkluderende oppholdsarealer i de ulike områdene, og den skal være hensiktsmessig å forvalte.

Området innenfor KDP sentrum er stort og sammensatt. Det betyr at de hensyn bestemmelsene skal ivareta, har ulike rammevilkår i forskjellige deler av planområdet. Samtidig vil rammevilkårene endre seg kontinuerlig hvis en ser helt ned til enkeltgater eller enkeltstrek, slik det gjør i en levende, fleksibel by. Planforslaget håndterer variasjonen ved å dele planområdet i tre soner etter funksjon og innhold, med differensierte minimumskrav til fri bredde. Det gir forutsigbarhet, men også fleksibilitet innenfor hver sone.

Utforming av ny bestemmelse

I forslag til ny bestemmelsestekst er leddsetningen om minimum 3 meter i første avsnitt av 6.2, tatt bort. I stedet er det lagt inn et nytt avsnitt med en tabell nederst i punktet, med et sonekart, som gir geografisk differensiering av minimumskrav. I pkt. 6.3 er forslaget å ta bort «i inntil 1 meters bredde» i første setning, samt erstatte formuleringen «minimum 3 meter» med en henvisning til kart og tabellen i pkt. 6.2.

Dagens krav om fri gangbredde kommer i tillegg til annet nødvendig areal for «holdeplass, varelevering og andre prioriterte aktiviteter». Særlig løsninger for vareleving og venteareal ved holdeplasser, er fremdeles relevante behov. For å forenkle søknadsprosessen er det lagt til et nytt avsnitt som gir dimensjoneringsbredde for venteareal i lyskryss, for å klargjøre hva behovet i slike tilfeller er. For de øvrige funksjonene, som venteareal ved holdeplass og areal til varelevering, må det fremdeles gjøres vurderinger i hver enkeltsak.

Forslaget til revidert bestemmelse i kursiv, uendret del står med grå, mindre skrift:

6.2 Fotgjengerstandard

Det skal være tilstrekkelig fri bredde for fotgjengere på torg, i gågater og på fortau.

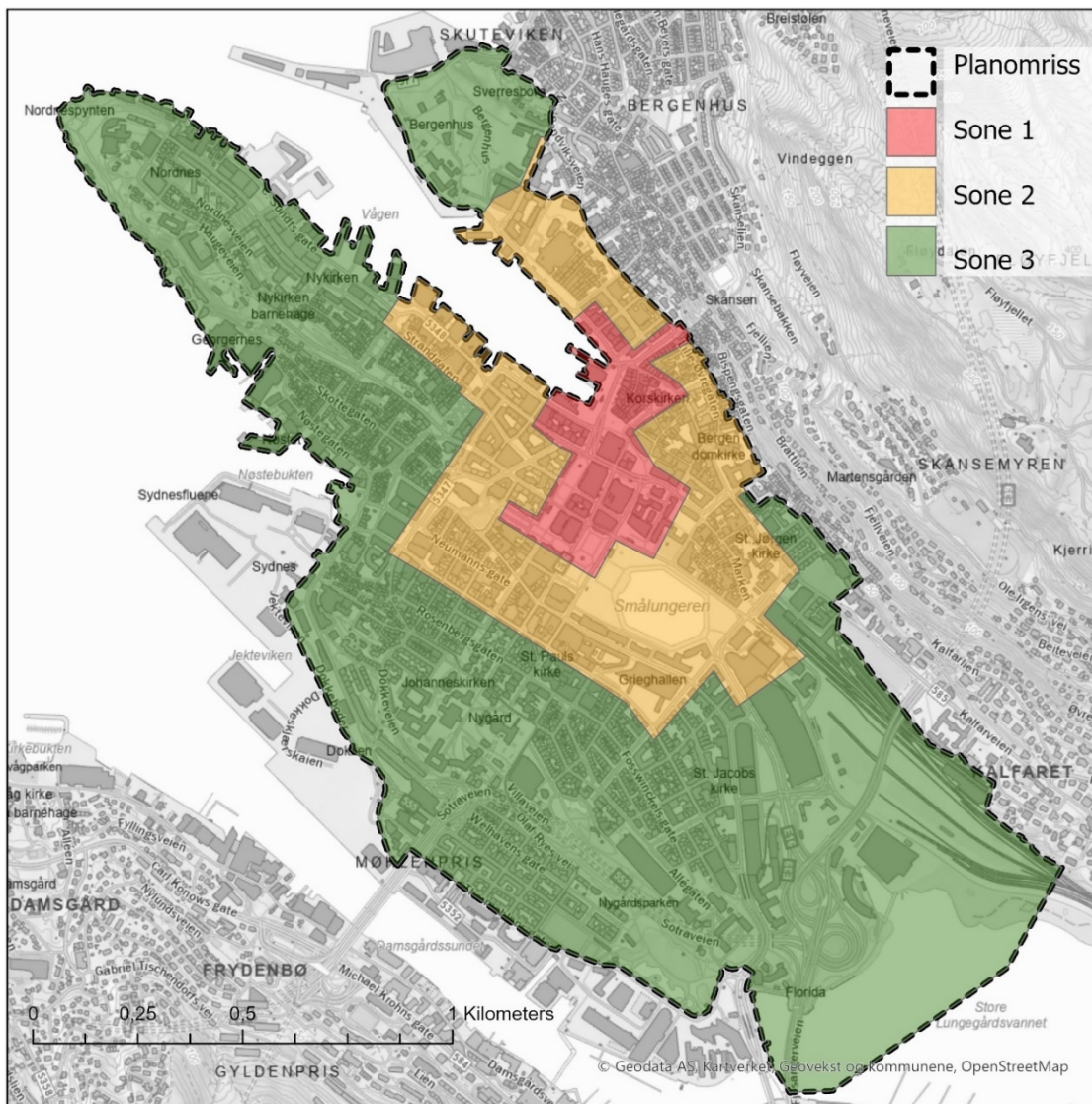
Ganglinjer skal fortrinnsvis videreføres uten sideforskyvning der gangfelt krysser kjøreareal. Todelt kryssing via refuge skal unngås. Trafikklys bør unngås. Gangfelt bør være opphøyet. Alle fortau bør utføres i kjørestærkt dekke.

Innkjørsler over fortau skal være i plan med fortauet og ha samme materiale. Renner for takvann, lyskasser og andre inngrep i fortausdekket skal ikke redusere fremkommeligheten for gående. Pullerter, skilt, parkometer og installasjoner som ikke retter seg mot fotgjengerne bør ikke plasseres på fortau, og uansett ikke i ganglinjene. Sykkelstativ må vurderes arealmessig og estetisk i forhold til fotgjengerarealene.

Minste bredde på ferdsselsareal¹ skal være i samsvar med tabellen og sonene i kartutsnittet under.

Sone	Minstekrav til fri gangbredde (ved tosidig gangareal)
Sone 1	Minimum 3 meter fri bredde i ferdsselsareal
Sone 2	Minimum 2,5 meter fri bredde i ferdsselsareal
Sone 3	Minimum 2,0 meter fri bredde i ferdsselsareal
<i>NB: Kantsone og eventuelt veggzone kommer i tillegg til ferdsselsareal på fortau.</i>	
Sone	Minstekrav til fri gangbredde ved én gangzone
Sone 1-3	Minimum 3,5 meter fri bredde i ferdsselsareal. <i>Der ferdsselsareal for fotgjengere deles med kjørende trafikk ut over varelevering, må det være minimum 4,5 meter ferdsselsareal.</i>

¹ Ferdsselsareal er definert del av fortau, se N100 fig. 2.3.1

Figur 11: Kartskisse med soneinndeling.

6.3 Gatesalg og uteservering

Butikker og serveringssteder gis mulighet for gatesalg og uteservering langs fasade dersom krav om fri fotgjengerarealbredde i samsvar med 6.2, og i tillegg eventuelt areal for holdeplass, varelevering og andre prioriterte aktiviteter er ivaretatt.

Ved fortau i kryss med lysregulering, må det sikres ventesone i tillegg til fri gangsone. Ventesone må være minimum 1 meter dyp, og 2 m dersom det er mer enn 50 kryssende fotgjengere pr. lysintervall.

Frittstående gatesalg og større serveringsareal kan tillates der alle overordnede krav til fotgjengerbredde, salgsareal langs fasade, sykkelareal, kollektivtraseer og holdeplasser, varelevering, bilfremkommelighet, utrykning og nødvendig parkering, lokalt oppholdsareal og viktige visuelle og kulturhistoriske sammenhenger er ivaretatt.

All møblering skal plasseres direkte på bygulvet. Oppbygde plattinger, faste overbygninger eller rammeverk, balkonger eller lignende tillates ikke. Midlertidige podier, kan i spesielle tilfeller tillates utplassert i maksimalt 1 uke.

Alle elementer knyttet til gatesalg og uteservering, også gjerder, skal ryddes sammen bort etter stengetid, lagring i gaten er ikke tillatt. Støyende innretninger som musikkanlegg ol. tillates ikke.

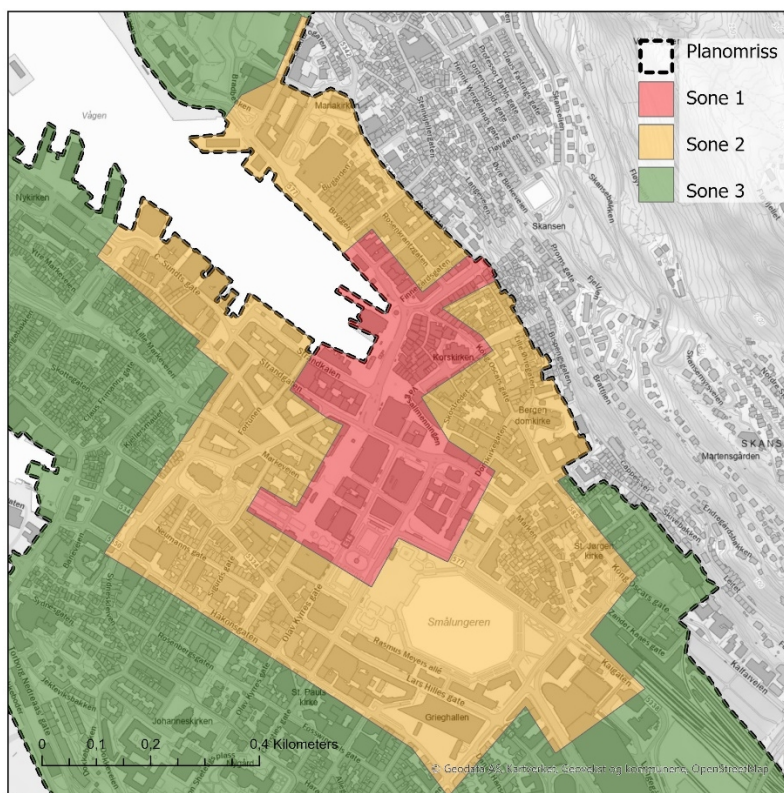
Begrunnelse for sonedelt forslag

Bestemmelsen skal sikre et minimum av nødvendig fritt fotgjengerareal. Dette er et hovedprinsipp for KDP Sentrum.

Soner er vurdert som en god kombinasjon av fleksibilitet og forutsigbarhet. Å videreføre et minimumskrav for et større område, fremfor krav som legger opp til detaljerte vurderinger i hver sak eller krav som bygger på svært finmasket differensiering, er mer robust. I en levende by må det være rom for endring, og dermed endringer i forutsetningene for å stille breddekrav på svært detaljert nivå.

Generelle minimumskrav gir tydelige rammer og god forutsigbarhet for alle parter. Med soneinndeling beholdes fordelene ved generelle minimumskrav samtidig som kravet i større grad tilpasses et faktisk minimumsbehov i områder som er ulike. Det kan gi økt forståelse for kravene, som igjen gjør saksbehandling mer effektiv. Løsningen gir god forutsigbarhet for aktørene, og kan gi flere gater med mer areal tilgjengelig for uteservering.

Bestemmelsen er utformet som et minimumskrav til fotgjengerbehov, ved utleie av gategrunn. Ytterligere areal til uteservering eller salgsareal må hentes fra annet areal enn fortau og gangsoner, i tråd med hensikten til kommunedelplanen. Planen peker på at mindre del av arealet må være forbeholdt kjørende trafikk, og at byrom i større grad skal kunne brukes til opphold og tjenestefunksjoner fremfor parkering og persontransport med arealkrevende privatkjøretøy.

Figur 12. Utsnitt av sonekart.

Sone 1

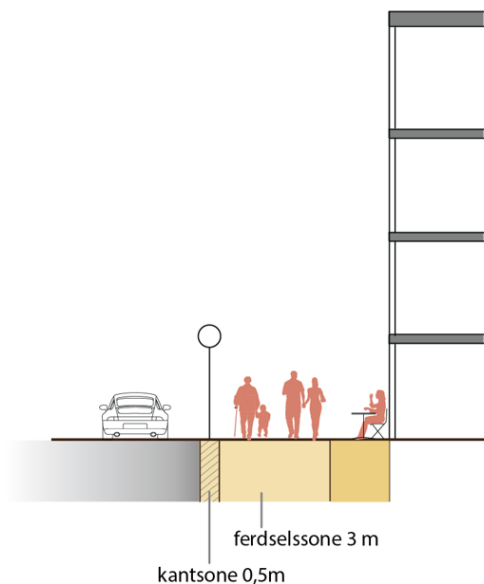
En relativt avgrenset del av sentrumsområdet er inkludert i sone 1. Området har følgende karakteristika:

- Svært kompleks trafikksituasjon
- Stort volum av fotgjengere i hverdagen
- Hyppige situasjoner med besøkstopper, i tillegg til hverdagstrafikken
- Stor etterspørsel etter arealer i byrommene til bruk for enkeltarrangement
- Stort behov for attraktive hverdagsarealer, også til kunder/gjester til byen
- Behov for tilstrekkelig mange offentlig tilgjengelige sitte- og oppholdsplasser
- Sammensatt bygningsmasse med høy andel service og tjenesteyting
- Mange målpunkt, inkludert viktige byfunksjoner

I denne sonen er det viktig at gangbredden både har fremkommelighet, men også tilstrekkelig attraktivitet for alle brukerne. Dette er en virkelig press-sone i Bergen sentrum, og her opplever fotgjengere stadige trengselssituasjoner i dag.

Dimensjonerende for minimumsbredden er at to personer må kunne passere to andre. For eksempel at to eldre passerer en voksen med et barn, eller at et par kan gå sammen i én retning og møte f.eks. rullestolbruker med følge i motsatt retning.

Flere steder og til flere tidspunkt vil en slik minstebredde gjøre det nødvendig for fotgjengere å justere hastighet eller bryte opp grupper for å gi plass til hverandre. Særlig på ettermiddag da et stort antall fotgjengere med ulik reisehensikt er samlet, blir fremkommeligheten redusert. Med flere fotgjengere med ulike hensikter øker hastighetsforskjellene, og med det også opplevelsen av trengsel og dårlig fremkommelighet.

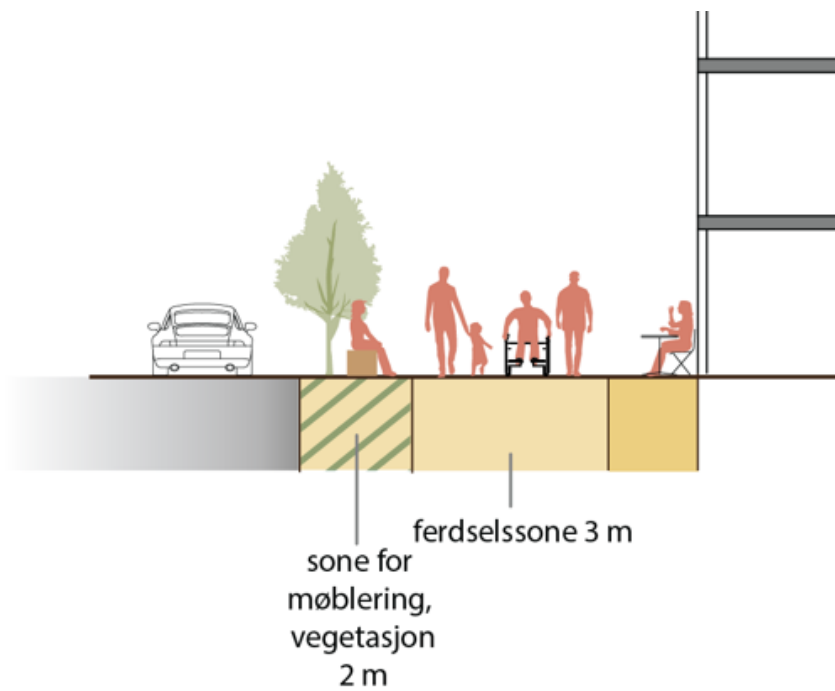

Figur 13

Det er noen få steder og situasjoner som krever mer plass enn minimumskravet for de gående, særlig i det sentrale sentrumsområdet. Fagetaten anser det ikke hensiktsmessig å regulere bredder for de få stedene i en overordnet plan. Slike situasjoner kan oppstå i perioder, og kan flytte seg rundt i byen. Det anbefales at bredder utover minimumskravet på 3 meter håndteres gjennom saksbehandling i enkeltsaker. Dette vil særlig være hensiktsmessig etter hvert som ny teknologi gir bedre tilgang på trafikkdata om fotgjengervolum.

Figur 14. Sone 1 er karakterisert bl.a. av kompleks trafikksituasjon og svært mange fotgjengere.

Figur 15

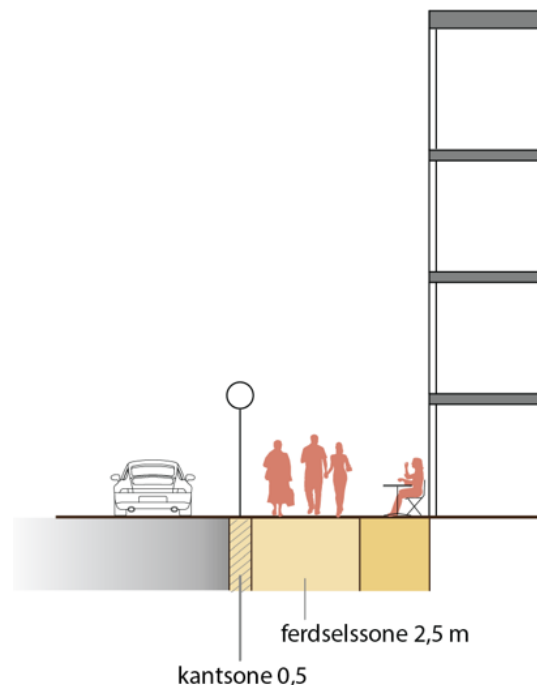
Sone 2

Sone 2 er området som omringer sone 1. Også det et relativt avgrenset område, noe større enn sone 1. Det likner på den indre sonen, men har generelt noe mindre press. Her er det mulig å prioritere fremkommelighet og attraktivitet for fotgjengere noe lavere enn sone 1. Sonen kan karakteriseres slik:

- Et område med ønske om flerfunksjonell by
- Tilrettelagt for næringsaktivitet
- Har blandet bebyggelse med mange arbeidsplasser, men også relativt stort innslag av boliger
- Fotgjengere må ha god fremkommelighet for å benytte service- og tjenestefunksjoner i området
- Normalt behov for offentlig tilgjengelige oppholdsarealer og -fasiliteter
- Flere viktige kollektivholdeplasser

For å dimensjonere bredden i sone 2, er det tatt utgangspunkt i at to personer skal kunne passere én annen. Det kan for eksempel være en voksen med barn som møter en som fører barnevogn, eller to eldre som passerer en person som bruker rullestol.

Figur 16.

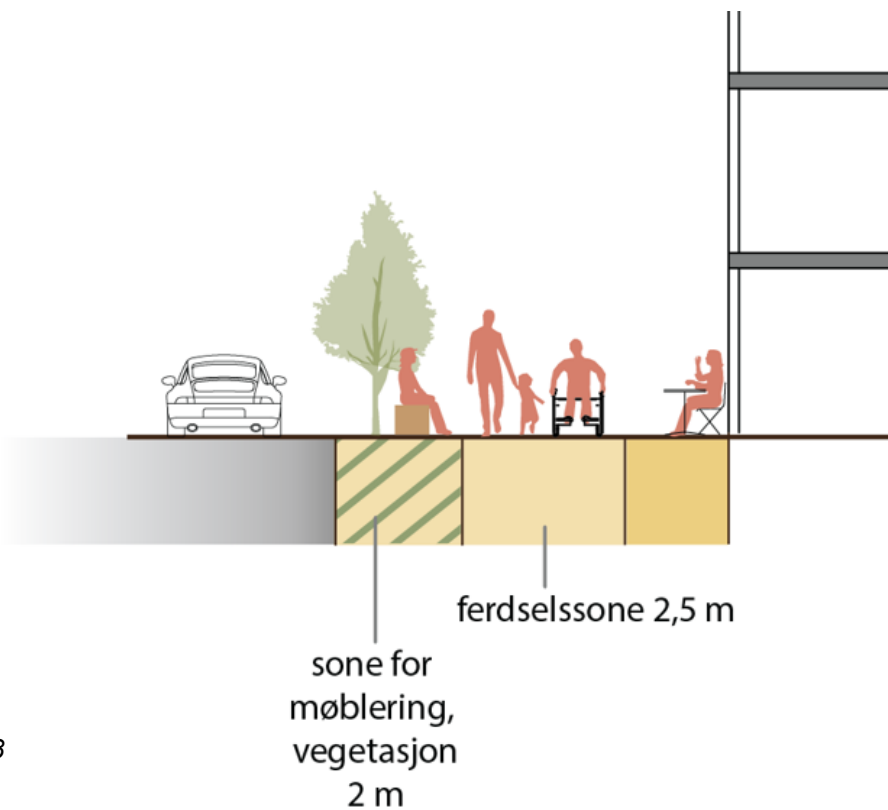
Også i denne sonen vil minimumskravet ikke gi full fremkommelighet til alle tider. Det vil være nødvendig at fotgjengere trer til side, reduserer hastigheten eller bryter opp og går etter hverandre for å kunne passere.

I en handlegate er det ønskelig at flest mulig opplever god komfort. Det må være attraktivt å oppholde seg lenge, og ikke kjenne på stress eller press ved å stoppe for å kikke i vinduer eller komme ut av butikker med handleposer. For å stimulere til handel, vil det være gunstig med mer enn minimumsbredden til fotgjengere.

Figur 17. Handlende og andre spaserer langs butikkfasader i Strandgaten.

Fotgjengere er fleksible, og hindringer løses ofte med tilpassinger på stedet, som å bruke veibanen. Særlig i sone 1, men også i sone 2 er det mange gater med høy trafikk i kjørebanelen eller komplekse situasjoner med varelevering eller av- og påstigninger. Når fotgjengere går ut i kjørebanelen for å passere, er det uheldig av trafikksikkerhetshensyn. For enkelte er det ikke mulig, og for mange påvirker det attraktivitetsopplevelsen.

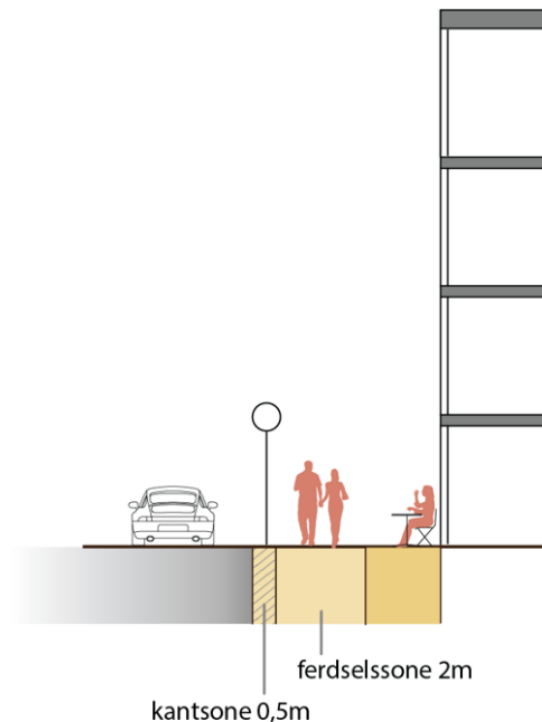

Figur 18

Sone 3

Den største delen av planområdet er foreslått definert som sone 3 og kan karakteriseres ved:

- Relativt lavere trafikkvolum på fortauene
- I hovedsak lokalgater med lokaltrafikk
- Få enkeltmålpoint som trekker store mengder folk
- Noe blandet bebyggelse, men stort innslag av boliger
- Behov for oppholdsareal og fleksibel bruk av gategrunn, i første rekke for lokale beboere
- Få gater med bredde som muliggjør næringsaktivitet

Figur 19

I denne sonen er minstebredden gitt for å sikre at fotgjengere kan passere hverandre på fortauet. Det er nødvendig for å ivareta trafikksikkerhetsfunksjonen til fortauene, og må ta høyde for alle typer fotgjengere. F.eks. må en eldre person med stokk kunne passere en som fører rullestol. Også i denne sonen burde det vært plass til at to personer, for eksempel to eldre eller en voksen med barn, passerer én annen. Men med tanke på fotgjengeres fleksibilitet, kombinert med trafikkvolumet i denne sonen, er det vurdert å være tilstrekkelig med en minimumsbredde på 2 m. Også for de gatene i sonen som har mye kjøretrafikk.

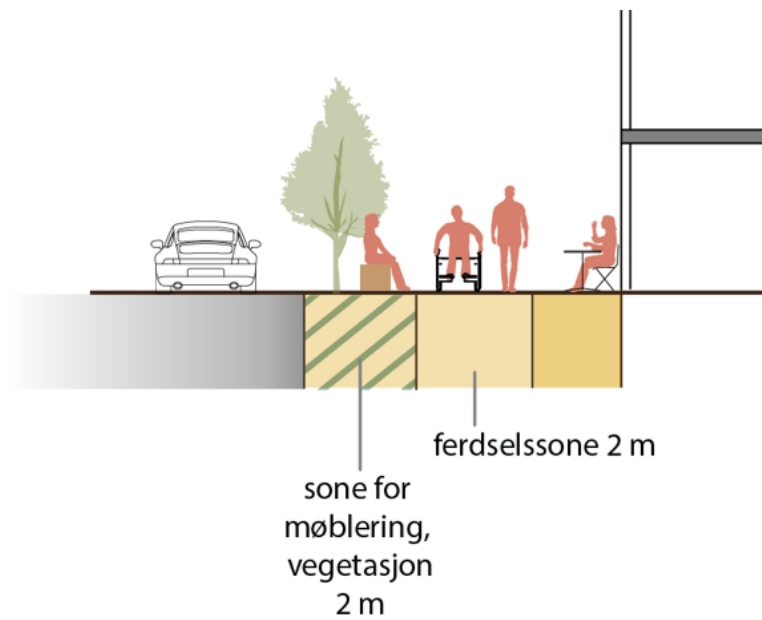
Områdene i sone 3 har ikke like sterk trekk-kraft til funksjoner, og er i større grad avhengig av nisje-aktivitet for å tiltrekke kunder, både forretning og servering.

Sonen har i dag få fortau med bredde særlig ut over 2 meter. Men dersom det finnes – i kombinasjon med en aktør som ønsker å drive uteservering – kan det være et positivt tilskudd, til nabolaget eller til byen.

Å senke minimumskravet i slike områder, gjør det enklere å sette opp benker, sette ut blomsterkrukker, og beholde parkering der det er relevant – for et fleksibelt bomiljø.

Figur 20. Eksempel på gate i sone 3 med møblering og blomsterkrukker langs husveggen, og gangsoner utenfor.

Figur 21.

Byrom uten tosidig fortau

KDP sentrum stiller opp tosidig fortau som et mål for gateutforming, men det vil også være mange gateløp og byrom som bare har én gangsgang, gjerne en felles ferdselssone for alle trafikanter.

I slike tilfeller er det nødvendig å øke minimumskravet, men ikke til summen av det tosidige tilbudet. Flere av strekningene som kun har én gangsgang vil være historiske gateløp, som naturlig er smale. Minimumskravet hensyntar denne skalaen. I gater der fotgjengere deler trafikkarealet med motorisert ferdsel, er det av hensyn til trafikksikkerheten nødvendig å stille minimumskrav som sikrer at et større kjøretøy (liten varebil) kan passere en fotgjenger, også om den aktuelle fotgjengeren fører rullator eller er et barn med barnets uforutsigbare bevegelsesmønster.

Der gangsonen ikke benyttes til normal trafikk, vil det likevel være kjøretøy som leverer eller henter varer eller mennesker. I slike tilfeller, der kjøring er sjelden og foregår i tilnærmet gangfart, er det også nødvendig å kunne passere. Her må det sikres 3,5 m gangsgang.

Ventesone

I lysregulerte gangkryssinger samles det mange mennesker som venter på grønn mann. Når det ikke er plass til både de ventende og fotgjengere som skal passere, kan det oppstå trafikkfarlige situasjoner. Gangkryssinger som ikke er lysregulert lar fotgjengerne passere uten særlig opphold, og har dermed ikke behov for ventesone på samme måte. Selv om formuleringen er ny, vurderer ikke fagetaten dette som en innstramning, men i stedet en presisering av hva det vil si å ivareta nødvendige byfunksjoner. Uten presiseringen om ventesone, er det likevel et krav i bestemmelsene at nødvendige funksjoner skal ivaretas. For å tydeliggjøre dette behovet, og forenkle saksbehandling, er det gitt en konkret størrelse som skal ivareta behovet for ventesone, i stedet for at det må vurderes i hver enkelt sak. Punktet legger dermed til rette for mer effektiv saksbehandling.

Alternativ 2: Forslag om 2 meter minimumskrav i hele planområdet

Økt fleksibilitet

I tilbakemelding i april går det frem at Byråden vurderer intensjonen med en geografisk inndeling som god, men at endringsforslaget ikke i tilstrekkelig grad svarer på ønsker om en mer fleksibel ordning. Det bes om en konkret vurdering av et alternativ med 2 meter minste gangbredde.

Fagetaten anser forslaget om sonedeling som en overordnet vurdering av hvilke deler av sentrum der 2 meter ikke er tilstrekkelig. Dersom en velger 2 meter minimumskrav i hele planområdet, vil det i henhold til bestemmelsene være nødvendig med en konkret vurdering om areal for holdeplass, varelevering og andre prioriterte aktiviteter er ivaretatt.

Utforming av ny bestemmelse

Alternativet innebærer å bytte ut «3 meter» med «2 meter» i bestemmelsens pkt. 6.2, første setning. Og videre i første setning i pkt. 6.3 stryke «i inntil 1 meters bredde», og også der

bytter ut 3 meter med 2 meter som minste tillatte bredde på gangsonen. Resten av bestemmelsen forblir uendret.

Forslaget til revidert bestemmelse i kursiv, uendret del står med grå, mindre skrift:

6.2 Fotgjengerstandard

Det skal være tilstrekkelig fri bredde for fotgjengere på torg, i gågater og på fortau, minimum 2 m der dette fysisk og funksjonelt kan gjennomføres. Ganglinjer skal fortrinnsvis videreføres uten sideforskyvning der gangfelt krysser kjøreareal. Todelt kryssing via refuge skal unngås. Trafikklys bør unngås. Gangfelt bør være opphøyet. Alle fortau bør utføres i kjøresterkt dekke. Innkjørsler over fortau skal være i plan med fortauet og ha samme materiale. Renner for takvann, lyskasser og andre inngrep i fortausdekket skal ikke redusere fremkommeligheten for gående. Pullerter, skilt, parkometer og installasjoner som ikke retter seg mot fotgjengerne bør ikke plasseres på fortau, og uansett ikke i ganglinjene. Sykkelstativ må vurderes arealmessig og estetisk i forhold til fotgjengerarealene.

6.3 Gatesalg og uteservering

Butikker og serveringssteder gis mulighet for gatesalg og uteservering langs fasade dersom krav om fri fotgjengerarealbredde på min. 2 meter, og eventuelt areal for holdeplass, varelevering og andre prioriterte aktiviteter er ivaretatt.

Frittstående gatesalg og større serveringsareal kan tillates der alle overordnede krav til fotgjengerbredde, salgsareal langs fasade, sykkelareal, kollektivtraseer og holdeplasser, varelevering, bilfremkommelighet, utrykning og nødvendig parkering, lokalt oppholdsareal og viktige visuelle og kulturhistoriske sammenhenger er ivaretatt.

All møblering skal plasseres direkte på bygulvet. Oppbygde plattinger, faste overbygninger eller rammeverk, balkonger eller lignende tillates ikke. Midlertidige podier, kan i spesielle tilfeller tillates utplassert i maksimalt 1 uke.

Alle elementer knyttet til gatesalg og uteservering, også gjerder, skal ryddes bort etter stengetid, lagring i gaten er ikke tillatt. Støyende innretninger som musikkanlegg ol. tillates ikke.

Om alternativ med 2 meter minstebredde

Byråden har innhentet oversikt over dispensasjoner som ble gitt i 2024 og peker på at endringsforslaget med geografisk soneinndeling vil medføre mindre serveringsareal for flere aktører, og at dette strider mot byrådets ønske om å sikre gode vilkår for næringslivet i Bergen.

Uteservering bidrar til økt attraktivitet, liv i byrommene og gode opplevelser i sentrum, og er en viktig inntektskilde for mange serveringssteder. Byråden mener det må foreligge en bedre balanse mellom hensynet til gående/syklende og de næringsdrivende.

En løsning med nedjustert minstebredde gir mulighet for fleksibel håndtering av enkeltsaker. Da kan hver aktør vurderes i lys av det enkelte stedets beliggenhet og trafikale situasjon. Det gir mulighet til å utnytte mest mulig av fortausbredden til uteservering, og mer effektiv utnyttelse av gangsonene. Her må en legge til grunn at fotgjengerne er fleksible, og fremkommelighet ivaretas ved at fotgjengere går tettere og i større grad på rekke etter hverandre.

Konsekvenser av endringsforslagene

Fotgjengere

Fagetaten understreker at denne saken retter seg mot planbestemmelse om fortausbredde på gategrunn i sentrum, der salg og servering er aktuelt. Saken er dermed avgrenset til å avklare hvilke arealer som kan tilbys til uteservering, samtidig som bestemmelsen skal sikre nødvendig areal/bredde i gangsonen for å ivareta blant annet krav om universell utforming, uten å gå inn i øvrige krav til næringsaktørene.

Hensynet bak regelen er å sikre fellesskapets interesser.

I perioden etter koronapandemien, har trafikken tatt seg kraftig opp igjen, både i kjørebane og på fortau. Enkelte steder der det er gitt dispensasjon fra minimumskravene for uteservering, er det både fremkommelighetsutfordringer og problematisk med tanke på trafiksikkerheten. Til oppstart gav kommunalt råd for personer med funksjonsnedsettelse høringsinnspill hvor de ber om at 3-metersregelen opprettholdes for å sikre mangfold, inkludering, tilgjengelighet og folkehelse. De viser bl.a. til faren for rullestolbrukere ved passering av andre i smale snitt. Fagetaten har sett disse utfordringene gjennom befaringer i sommer. Høringsperioden kan bidra til å belyse problemstillingen ytterligere.

Figur 22. Fotgjengere går på fortauet, ved siden av uteservering. I kjørebanen er det parkeringsboks for elsparkesykler, sykkelstativ og bilparkering. I tillegg står en lastebil inntil fortauet og sjåføren står utenfor og skal levere varer.

Bildet over viser typisk situasjon i denne sonen. En gate med en del fotgjengere som må manøvrere mellom hverandre. Inntil fortau pågår varelevering fra et større kjøretøy. Gaten

har også parkerte biler, inkludert to HC-plasser, taxiholdeplass, parkeringsstativ for sykler og parkering av elsparkesykler.

Figur 23. Bildet viser en situasjon der det ikke er mulig å passere på fortau og noen fotgjengere må gå ut i kjørebanelen.

Fagetaten har vurdert hvor smale gangsoner kan være for å ivareta et attraktivt sentrum som er tilgjengelig for alle. Forslaget om et minimumsnivå tar utgangspunkt i konsekvenser for fotgjengerne. For å treffe best mulig på et faktisk minimumsnivå, er det foreslått et alternativ med sonedeling av planområdet. Den største delen av sentrum vil få et minimumskrav i samsvar med minimumskravet i N100, krav 2.3.1-3, dvs. 2 meter. I de mest sentrale delene av sentrum er 2,5 meter vurdert å være et minimum mens for et svært avgrenset område er nedre grense satt til 3 meter, for å ivareta tilstrekkelig fremkommelighet og trafikksikkerhet.

Fagetaten vurderer at 2 meter bred gangsoner sentralt, vil gjøre fremkommeligheten for fotgjengerne dårligere. Når turistgrupper eller andre større ansamlinger benytter gangsonene, en relativt normal situasjon i sommerhalvåret, vil fotgjengere oppleve manglende fremkommelighet. Særlig gjelder dette for de minst fleksible fotgjengerne, som førende av barnevogn og rullestol, eller personer med synshemming. Trengselssituasjoner gir også krevende forhold for fotgjengere som er dårlig til beins eller har nedsatt kognitiv førlighet.

I uteserveringens sommersesong, fra 1. april til 30. september, er det et generelt høyt trafikkvolum i gangsonene. Særlig på ettermiddag i hverdager og i helger, er det mange mennesker og stadig dager der beboere opplever så høy aktivitet at en velger å legge om ruter av fremkommelighetshensyn. Særlig på strekningen Torget – Bryggen, men også bl.a. Øvregaten, og deler av Kg. Oscarsgate kan fotgjengere oppleve begrenset fremkommelighet.

Næringsaktørene

Som enhver by, er Bergen avhengig av et sammensatt næringsliv. Serveringsbransjen i sentrum er en av flere næringsaktører, og serveringsbransjen er også spredt i hele sentrum. Næringsaktørene kan ha både ulike og sammenfallende interesser knyttet til det offentlige by- og gaterommet. Konsekvensene av forslagene for serveringsbransjen som helhet, er derfor uklare. Det er også viktig at ikke én bransje fortrenger et mangfold som er nødvendig for å kunne oppleve sentrum som en by – med et helhetlig tjeneste- og servicetilbud. Det er dermed viktig å se på konsekvensene av rammebetingelser for uteservering i helhetlig kontekst.

Deler av disse vurderingene ligger utenfor fagetatens kompetanseområde. Det blir derfor nyttig med en høringsrunde der aktørene kan hjelpe med å belyse konsekvenser av endringer.

Under er noen spørsmål som næringsaktørene kan bidra til å svare på.

- Vil sonedeling bidra til økt forståelse for regelverket?
- Har ulike næringsaktører ulike behov for at fotgjengerne har et attraktivt tilbud? Er det f.eks. forskjell på serveringsbransjen og handelsnæringen?
- Hvor stor betydning har tydelige regler for å sikre forutsigbarhet og like konkurransevilkår?

Konsekvensene av endringer må sammenliknes med vedtatt plan. For enkeltaktører kan endringene innebære økt mulighet til å leie gategrunn. Unntaket i koronaperioden var begrunnet bl.a. med vesentlig redusert trafikk og behov for mer avstand mellom gjester, vilkår som ikke lenger er til stede. Det vil fremdeles være anledning til å søke dispensasjon fra en planbestemmelse, men den må begrunnes og vurderes i hvert enkelttilfelle.

Byliv

Med en endring av bestemmelsen som gir mer plass til salg- og serveringsmulighet i deler av planområdet, kan endringen legge til rette for mer aktivitet i byen. Særlig gjelder dette steder i byen med lavere press. Her er det rom for å la enkeltfunksjoner ta større del av det tilgjengelige arealet.

For deler av området er det viktig å sikre tilstrekkelig fremkommelighet for at bruk og opphold av områdene skal være attraktive for alle. I de mest sentrale delene av sentrum er det allerede høy aktivitet av sammensatt karakter, og mange mennesker store deler av dagen og kvelden. For å sikre gode opplevelser, er det nødvendig å unngå for mye trengsel og kamp om arealene. I et inkluderende samfunn er det viktig at alle kan føle tilhørighet og ta plass. Dermed er areal til allmenne hvileplasser særlig viktig her. Befaringer viser at offentlige benker, trapper og monumenter er hyppig i bruk til opphold og lek i de sentrale delene av byen.

Det er også viktig å sikre tilstrekkelig areal som er tilgjengelig for lek og aktivitet, eller til korttidsutleie til kulturarrangement. En attraktiv by må ha rom for det uprogrammerte, og for alle.

I hele byområdet kan det være aktuelt å finne mer areal til uteservering dersom det er stedsspesifikt ønskelig, uten at det går på bekostning av arealene som skal sikre

fotgjengerfremkommelighet og sikkerhet. Øvrige bestemmelser i KDP peker på ulike muligheter for å sikre mer areal til aktive funksjoner i sentrum. Kjøre- og parkeringsareal er eksempler på ganske store arealer til bruk for et relativt avgrenset antall mennesker.

Det er ikke foreslått endringer i den delen av bestemmelsene som regulerer frittstående uteserveringer i byrommene, dvs. uteservering som ikke ligger inntil husveggene men i stedet på utsiden av gangsonen.

Byrommene trenger egen håndtering, som i dag, en vurdering som gjøres i enkeltsaker av BME. Tilrettelegging av byrom til uteservering er dermed i første rekke knyttet til et initiativ med søknad fra privat aktør, og BMEs vurdering av søknaden. På Nedre Korskirkeallmenning vil det være mulig å søke om mer uteservering som frittstående løsning på allmenningen, i tråd med både KDP sentrum og Handlingsplan mot åpne rusområder; tiltak om uteservering. Eller arealet kan tilrettelegges bedre for allmenne oppholdsarealer.

Forutsigbarhet

En tydelig og forutsigbar ramme for utleie av offentlig grunn, kan bidra til at næringsaktører som vil basere seg på denne tjenesten må velge lokalisering på bakgrunn av de kjente rammebetingelsene.

Fagetaten vurderer at et justert minimumskrav tilpasset trafikksituasjonen i de ulike sonene, gir alle interessenter forutsigbarhet for at hensynet til blant annet trafikksikkerhet og fremkommelighet er ivarettatt. Et minimumskrav som i vesentlig større grad må vurderes i hver enkeltsak, kan gi økt usikkerhet for næringsaktørene og større risiko for fotgjengere.

Tydelige rammer for alle aktører underbygger en rettfærdig konkurransesituasjon, så langt det lar seg gjøre når alle gateløp er ulike.

Forholdet til underliggende reguleringsplaner

Regelen etter plan- og bygningsloven er at nyere plan gjelder foran eldre plan. Samtidig kan planer på ulikt nivå gjelde sammen. KDP sentrum er en kommunedelplan, og kan dermed gjelde sammen med reguleringsplaner som er på et annet detaljnivå.

Det er viktig å understreke at reguleringsplaner er detaljerte planer der det er gjort vurderinger for den konkrete situasjonen, f.eks. i en bestemt gate.

Når bestemmelsen til KDP sentrum endres, vil den gjelde foran allerede vedtatte reguleringsplaner. Men en reguleringsplan som avsetter eller krever for eksempel 4 meter til fri gangsoner, vil ikke være i strid med ny bestemmelse i KDP sentrum, ettersom denne har en formulering om minimum bredde. Ved regulering kan en avdekke særlige forhold som tydeliggjør behov ut over minimumsbredden, uten at dette dermed er i strid med overordnet plan.

Nyere reguleringsplan som er vedtatt med smalere fortausbredde enn minimumskravene i KDPs pkt. 6.2, kan gjennomføres som forutsatt i reguleringsplanarbeidet, ettersom 6.2 styrer næringsaktiviteten på fortauet. Det vil ikke være anledning til å drive uteservering eller salg fra fortau med denne bredden.

For nye gateopprustingsprosjekt eller reguleringsplaner vil etter hvert også ny gatenormal gi rammer for utforming av gateløp.

Fagetatens anbefaling

Etter fagetatens vurdering kan alternativ 2 med en endring til minstekrav om 2 meter gangsoner medføre:

- At enkelte aktører innenfor sone 1 og 2 kan få mer areal til uteservering
- Større usikkerhet for næringsaktørene fordi det vil være utydelig hvilke strekk hvor det er behov for mer enn 2 meter gangsoner
- Dårligere fremkommelighet for personer med nedsatt funksjonsevne og for folk med barnevogn.
- Økt trengsel og lavere attraktivitet i det mest sentrale byområdet

Fagetaten vurderer at endringsforslaget alternativ 1 med soneinndeling av planområdet, bedre ivaretar både næringslivet og øvrige interessenters behov for forutsigbarhet. Redusert krav til fri bredde i ferdselsareal i store deler av planområdet imøtekommer etterspørselen etter bruk av byrom til salg- og næringsvirksomhet, men også øvrige funksjoner som bygger opp om et attraktivt sentrum.

Samtidig er kravet opprettholdt og kun mindre justert i deler av byen der etterspørselen etter å drive uteservering er størst. Her er angitt bredde vurdert som nødvendig for å ivareta fotgjengernes interesser med bakgrunn i aktivitetsnivået og trafikksituasjonen. Endringen er dermed også i tråd med føringene i planen, og kan derfor behandles som en mindre endring.

Dimensjoneringsgrunnlag for gangsonen:

Sone 1	Sone 2	Sone 3
To voksne personer må kunne passere to andre.	To personer må kunne passere én annen.	En person kan passere en annen, inkl. førerhund.

Fagetaten anbefaler alternativ 1, forslag om sonedeling.

Dersom saken legges ut på høring med begge alternativer, er det uansett viktig å få tilbakemelding både fra næringsaktører og andre interessenter på vurdering av konsekvenser generelt, og svar på spørsmål til næringsaktørene spesielt.

Forslag til vedtak

I medhold av plan- og bygningsloven § 11-17, sendes følgende forslag til mindre endring av bestemmelsene til KDP sentrum (arealplan-ID 15780000) punkt 6.2 og 6.3 på høring og legges ut til offentlig ettersyn:

- Ny tekst for pkt. 6.2 og 6.3 i bestemmelsene, og tilhørende kartskisse slik det fremgår av forslag om sonedeling i denne saken og vedlegg 1.

Plan- og bygningsetaten

Vigdis Berge

Byplansjef

Tarje Wanvik

Etatsleder

Dette dokumentet er godkjent elektronisk.

Vedlegg:

1. Forslag til endret bestemmelse og sonekart, samt illustrasjon av gatesnitt datert 01.08.25
2. Merknadsskjema: oppsummering av merknader og fagetatens kommentar, datert 07.08.25
3. Fagdokument om fotgjengere datert januar 2024.

Fullstendig dokumentoversikt og saksgang, se

<https://www.bergen.kommune.no/omkommunen/offentlig-innsyn/innsynplanogbyggesak> saksnr: PLAN-2023/15142